

Compassie vereist moed

We tooien ons met de titel van de man die zelf niet anders genoemd wilde worden dan 'zoon des mensen': 'mensenkind'. Een kind zoals ieder ander en dus navolgbaar. We zijn navolging gaan vertalen als omzien naar elkaar en noemen dat compassie. Maar "omzien doen de heidenen ook" wees Jezus zijn leerlingen fijntjes terecht. Hem navolgen vereist soms meer. Wat?

Jezus had compassie met zijn volk als collectief. Waarom? Omdat het een kudde zonder goede leiders was - en herder van een kudde is bijbels jargon voor priesters en koningen van een volk, een natie.

Herodes was de Assad, de Hitler, de Mubarak van zijn tijd. Kajafas was zoals een paus, een synodevoorzitter die niet in staat is te doen wat hij moet doen als je een heel volk leidt. Wat had Kajafas moeten doen? Dat vertelt Marcus ons in zijn derde hoofdstuk.

Jezus preekt. Waaruit? Staat er niet zult u zeggen. Staat er wel! Want Jezus geneest een man met een verdorde hand. Aan wie doet die man denken? De synagogegangers wisten dat wel: "Oh, Jezus leest voor uit 1 Koningen 13 en legt kennelijk een verband tussen het verleden en onze eigen tijd." Kerkgangers zijn minder bijbelvast. Wij weten niet meer dat de enige man met een verdorde hand in het Oude Testament Jerobeam is, de foute koning die net als Herodes een verkeerde tempel heeft laten bouwen. Een man Gods voorspelt Jerobeam dat zijn bedehuis omver zal worden gehaald. Jerobeam wil de man doden en strekt zijn hand uit, maar die verdort. Op zijn verzoek geneest de man Gods de verdorde hand, maar zijn voorspelling zal jaren later uitkomen. De synogegangers hebben de preek begrepen: Herodes is de nieuwe Jerobeam. Zijn enorme tempel zal compleet verdwijnen. Hoe bestaat het. Wat ervan rest is een eeuwige Klaagmuur.

Maar hogepriester Kajafas? Was hij zoals die anonieme man Gods? Jezus pakt nog een boekrol en bespreekt het dertiende hoofdstuk uit deel 2 van het boek Koningen. Wat staat daar? De priester Jojada geeft de ordedienst van de tempel opdracht koningin Atalia in de tempel op de sabbat te doden. Daarna zalft hij de enig overgebleven telg uit het door Atalia uitgemoorde koningshuis van David tot koning.

En dan vraagt Jezus: is het geoorloofd op de sabbat goed te doen of kwaad te doen, een leven te redden of te doden? Natuurlijk weten de Farizeeën het antwoord - zij zien de gelijkenis tussen Herodes en Atalia, maar doen er het zwijgen toe. In plaats daarvan renderen zij naar de Herodianen ten einde Jezus, ook een zoon van David, te laten doden. Zij hadden ook naar Kajafas kunnen rennen om hem op zijn

taak te wijzen. Maar wie Marcus uitleest, weet dat Kajafas niet de moed gehad heeft om te doen wat Jojada wel gedaan heeft: uit compassie voor het volk verlossen van een herder die niet deugt. Kajafas heeft de aan de moordcommando's van Herodes ontsnapte zoon van David niet tot herder van het volk willen uitroepen.

Mannen Gods hebben compassie en zijn moedig en laten dat in bedehuizen horen: politiek op de kansel als de omstandigheden dat vereisen. Levensgevaarlijk. Men herkent hen aan hun moed om de eigen leiders van kerk en staat op hun verantwoordelijkheid te wijzen als zij daarin te kort schieten. Een voorbeeld uit onze nog niet zo lang verleden tijd.

Toen Hitler aan de macht kwam stond Bonhoeffer op om de wereld erop te wijzen dat Hitler een slechte herder was, maar Theodor Heckel, het hoofd van de protestantse Duitse staatskerk, gaf Bonhoeffer een spreekverbod. In plaats van zijn ondergeschikte te steunen heeft Heckel de anti-arische wetten ondertekend en daarmee de Berufsverbote als goed erkend en Hitler gesteund. Bonhoeffer ondervond ook steun. In de synode van Barmen 1934, werden vijf Stellingen geformuleerd. De vijfde is een illustratie van precies datgene wat Marcus ons in zijn parabel van de man met de verdorde hand vertelt: de enige goede taakverdeling tussen politieke en religieuze leidinggevenden.

"De Schrift zegt ons dat de staat naar goddelijke beschikking de taak heeft om in de nog onverloste wereld waarin ook de kerk staat, naar de maat van menselijk inzicht en menselijk vermogen, door middel van dreiging en dwang zorg te dragen voor recht en vrede. De kerk erkent in eerbied en dankbaarheid jegens God dat deze beschikking een weldaad is. Zij wijst op het Koninkrijk Gods, op Gods geboden en Zijn gerechtigheid, en daarmee op de verantwoordelijkheid van regeerders en onderdanen. Zij vertrouwt en gehoorzaamt de kracht van het Woord, waardoor God alle dingen draagt."

In 1936 verklaarde Heckel Bonhoeffer tot Staatsvijand. In 1939 nam Bonhoeffer deel aan de samenzwering die tot doel had Hitler te doden. Bonhoeffer: een man Gods en een Jojada in persoon. Navolging vereist moed en de erkenning dat Jezus geen lieverdje is geweest.

Gerda Hoekveld

